

Muhulane

Nr 3 (389)

Märts 2022 (paastukuu)

Muhu leht

Eesti Vabariik 104

**Muhu valla 2021. aasta
tegu - Muhu oabits:
vallavanem Raido Liitmäe
ja volikogu esimees Ain
Saaremäel ulatavad
tänukirja Muhu
Pärandikooli hakkajatele
naistele Kadri Tüürile ja
Irena Tarvisele.**
Kalmer Saar

Muhu valla preemiad 2021

Kultuuripremia - **Kirsten Lillepuu**
Hariduspreemia - **Aare Kann**
Spordipremia - **MTÜ Muhu Jaht-
klubi**
Aasta Tegu - **Muhu Oabits**
Tänukirja Hea ettevõtlusidee eest sai
Muhu Brands.
Parim maksumaksja on **Kehte OÜ.**

Maakonna teenetemärk - **Martin
Kivisoo.**
Valgetähe teenetemärk - **Urmas
Viik.**

Armas aeg!

Veebruar on imeliselt eriline kuu – ilmastik on seinast seina, pillab pakast ja päikestki, aga tähtpäevad, mida tähistada, on kõik soojendavad ja südamlikud. Loodus meid juhib ja suunab – et näha saaks vikerkaart, peab olema mõlemad, nii vihma kui päikest! Seetõttu võtab tark külmast ilmast härmateis puude pildid ning vastukaaluks punakuldsed päikese-loomangu pildid mälestustesse kaasa ja on õnnelik seal, kus on, ja sellega, mis on.

Lastega on sedavõrra lihtsam – nemad armastavad igasuguseid ilmasid ning mida lomisem või lumisem, seda käbedamalt riidesse saadakse ning õue tormatakse.

Kuidas rääkida lastega teemal, mida ehk kõik täiskasvanudki ei taha ega suuda emotsionaalseks muutumata väljendada – meile

kõigile on antud oma aeg. Habras on see sõna, mis lapsehinge neid arusaamu kannab. Olgu ta alati toetav ja hoidev, ka siis, kui laps on juba oma kogemustega – meie kiisu suri ära, minu papa on juba surnud jne. Sel aastal valmistas iga laps ise endale küünlapäeval mesilasvahast küünla, viis selle koju ja koos täiskasvanuga sai selle põlema panna just nende mälestuseks, kellest tema peres hoolitakse ja kellele mõeldakse.

Sõpra on meil kõigil vaja, eriti suure kurbuse või suure rõõmu ajal. Sest hea on, kui oma tunnet saad kellegagi jagada. Üks hea sõber on selleks parim kandidaat. Sõbrapäeval olime eriti tähelepanelikud oma kaaslaste suhtes, mängisime lahkemalt, kuulasime terasemalt ja oma kommi tegime sõbraga pooleks suure rõõmuga. Kõik rühmad küpsetasid sõbrapäeval midagi ning õhtul olid rühmades avatud kohvikud, kus omatehtut nautiti. „Siilide” rühm palus igalt perelt kohvikumänguks natuke näksimist ning siinkohal veel kord suur tänu kõigile!

Sõbraga koos võib ükskõik kus olla, aga oma kodu on igapäevaelu parim paik maailmas.

Ma olen Eestimaa laps, siin tahan kasvada suureks. Oma väikese sünnimaa laps kalli ema ja isa juures.

Need read kõlasid laste suus ja kuulajate kõrvus nädalal, mil tähistasime Eesti Vabariigi 104. sünnipäeva. Pidupäevaks ehitatud lasteaia saalis seisime õlg õla kõrval, sõimerühmast koolieelikuteni. Laulsime laule kodust, lugesime luuletusi kodust, tantsisime Eesti oma tantse ning rõõmustasime. Rõõmustasime ja olime tänulikud, et meil on oma Eesti, vaba maa. Imeline ühtsus ja

jõud koosolemisest löi lõkkele päeval, mil väike kahene ja valmis koolimineja kuue hoidsid käes sini-must-valget ning sammusid käsikäes lasteaia rongkäigus koolimaja ning pastoraadimajani. Meid võeti vastu naeratuste ja rõõmuhoisega, sest lapsepõlv peabki olema rõõmu-aeg.

M. Althsuler: Halb uudis on see, et aeg lendab. Hea uudis on see, et Sina oled piloot.

Maris Mägi
Muhu Lasteaia õpetaja

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Mari ja Frank Korving perre sündis 1. veebruaril tütar **Aet Korving**.

Maarja Rojanok ja Raimo Kahem perre sündis 7. veebruaril tütar **Sandra Kahem**.

Kaja Ivanovi ja Jüri Räime perre sündis 16. veebruaril poeg **Meelis Raim**.

Head Muhu valla koduste laste vanemad!

Kes soovib alates 2022. aasta sügisest oma lapsele lasteaia-kohta, palun esitage vastavasisuline avaldus hiljemalt **15. aprilliks 2022**. Avaldust saab esitada nii paberkandjal kui ka digiallkirjastatuna meiliaadressil reet.hobustkoppel@muhu.ee

Avalduse vorm on leitav Muhu Lasteaia kodulehelt muhulasteaed.weebly.com "vanematele" rubriigist, dokumentidest.

Teade

Energiahüvitise taotlusi on vastu võetud alates 17. jaanuarist ja selle ajaga on selle esitanud u 75 leibkonda. Suure tõenäosusega oleks võimalik liigseid kulutusi energia eest maksimisele kompenseerida veel paljudele. Raha selleks otstarbeks on vallale andnud riik, nii et hüvitisi ei tule valla eelarvest ja seda ei peaks käsitlema kui sotsiaaltoetust.

Pensionari, perehüvitisi või töövõimetoetusi makstakse riigi poolt inimestele, kes vastavad teatud kriteeriumitele, samuti on ka energiahüvitisega. Kui taotluse täitmine tekitab raskusi, siis valla sotsiaalnõunik aitab ja juhendab, vajadusel tuleb eakama elaniku juurde koju. Võtke julgelt ühendust 56646773 või sotsiaal@muhu.ee

2022. a esimene Muhu valla eelarvest **seltsitegevuse** toetuse taotlusvoor **tähtaeg on 15. märts**. Taotlemise tingimused ja vormid on leitavad www.muhu.ee/toetusmeetmed2

Vallavalitsuse istungitelt

1. veebruar

Ajuselt vabastati korraldatud jäätmeveost 1 kinnistu.

Kehtestati Sinilinnu kortermaja jäätmeteenuste hind alates 1. märtsist 2022. a - kuutasu korteri kohta 6.50 eurot kuus. Segaolmejäätmete mahuti graafikuvälise tühjenduse hind korteri kohta - 3 eurot. Mahuti ületäitumise puhul jagatakse mahuti-välise jäätmete hind korterite vahel proportsionaalselt.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht:

- Igaküla Ivardi mü,
- Nõmmküla Kadagamarja mü,
- Suuremõisa k Maku mü.

Väljastati kasutusluba Hellamaa k Tammevälja mü 12 kW päikese-elektrijaamale.

Otsustati jagada:

- Lepiku k Koriste mü neljaks: Koriste, Kasetuka, Kuusetuka ja Männituka (mtm-d),
- Kapi k Kosla mü kaheks: Kosla ja Tamme (mtm-d).

Vaadati läbi 2022. a eelarve parandusettepanekuid.

9. veebruar

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Väljastati ehitusluba:

- Raugi k Kasekivi mü saun-suvila püstitamiseks,
- Vahtraste k Vahtra mü kinnise maasoojussüsteemi rajamiseks.

Väljastati kasutusluba Kuivastu k Mihkli mü 15 kW päikese-elektrijaamale.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Igaküla Välja mü.

Kooskõlastati maasoojuspuraudude asukohad Vahtraste k Nurme mü. Otsustati jagada Võlla k Härma kü kaheks: Härma ja Roostiku (mtm-d).

Anti luba MTÜle Loomekoda projektiaagri "Loomelaager Muhumaal 2022" korraldamiseks Koguva Vana-toal kahes vahetuses (12.-17.6.2022 ja 26.6.-1.7.2022).

Määrati SA Saare Arenduskoda nõukogu liikmed neljaks aastaks: Raido Liitmäe ja Kalev Kütt.

17. veebruar

Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Unikaalsuse tagamiseks määrati Kuivastu k Jaani uueks lähiaadressiks Kuivastu k Uue-Jaani.

Lõpetati huvitegevuse toetuslepinguid.

Alates 17. veebruarist otsustati sulgeda Muhu valla munitsipaalteed ja lepinguga avalikuks kasutuseks antud erateed raskeveokitele, mille tegelik mass ületab 8 tonni, v.a operatiiv- ja lepingulised veod.

Väljastati projekteerimistingimused: - Rässa k Konksi-Kopli mü mobiilsidemasti ehitusprojekti koostamiseks,

- Soonda k Matsi mü elamu ja abihoonete ehitusprojektide koostamiseks.

Väljastati ehitusluba:

- Linnuse k Lõpe, Tõnu ja Neo mü

110 kV maakaabelliini rajamiseks, - Lõetsa k Selja mü puurkaevu rajamiseks,

- Soonda k Lao mü puurkaevu rajamiseks.

Kinnitati Muhu valla 2021. a tunnustusstipendiumi saajad: hariduspreemia - Aare Kann, kultuuripreemia - Kirsten Lillepuu, spordipreemia - Muhu Jahtklubi MTÜ.

22. veebruar

Otsustati taastada Kantsi k Tamme mü ajalooline nimi - Sillavärava.

Väljastati projekteerimistingimused Nõmmküla Maikellukese mü üksik-elamu ja abihoone ehitusprojekti koostamiseks.

Väljastati ehitusluba Raugi k Mäna-juure mü sauna püstitamiseks.

Väljastati kasutusluba Liiva k Hariduse mü katlamaja ümberehitusele.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht:

- Lõetsa k Kiisa mü,
- Linnuse k Silla mü,
- Simiste k Saare mü,
- Pädaste k Uuetalu mü.

Otsustati korraldada avatud menetlusega riigihange „Killustiku tootmine Koguva karjääris“, kinnitati alusdokumendid, moodustati komisjon.

Otsustati korraldada alla lihthanke piirmäära jääv hange „Piiri magasi-aida katuse ümberehitamine“, kinnitati alusdokumendid, moodustati komisjon.

Sotsiaalnõunik Anneli Tõru:

Olen Muhu vallale väga tänulik, et alates 2022. aasta algusest usaldati mulle siinse sotsiaalvaldkonna töö korraldamine. Siiani tegelesin sama asjaga naabersaarel viimased 16 aastat - esialgu Kuressaare linna sotsiaaltöötajana, seejärel Saare Maavalitsuses, hiljem Saaremaa vallas lastekaitseteenistuse juhina ja viimasel ajal täitsin lisaks ka sotsiaallosakonna juhataja ülesandeid. Loodan väga, et senised kogemused toetavad minu toimetulekut väikese ja ühtehoidva kogukonna sotsiaaltöötajana.

Sündisin ja kasvasin Keilas, kuid 1994. aastal asusin poolsaarlaseks elama Kuressaarde. Võib-olla oleks see nii ka jätkunud, kui 2020. aasta jaanipäeval poleks juhuse läbi sattunud Koguvasse. Ja sellega oli

asi otsustatud - juba sama aasta augustis kolisime Koguvass Koplile ning siiani püsib tunne, et kõik, mis ma senini olen elus teinud, on olnud kui ettevalmistus lõpuks koju jõudmiseks. Meil on suurepärane kogukond, kus üksteisest hoolitakse ja vajadusel aidatakse, nii et juttudel muhulaste umbusust mujalt tulijate osas ja liiati veel Sõgedate külast on veidi müüdi maik juures küll - kõik sõltub ikkagi inimeste enda hoiakutest ja suhtumisest. Lisaks on meil seal Koguvass ja tegelikult kogu Muhu saarel väga loominguline õhkkond ning sellest kantuna asusin suvel samuti tikkimist õppima, mis lummas mind täielikult, nii et kõik lähimad naissugulased on tänaseks isetehtud pättidega varustatud. Käsitöö on teraapiline

omadus, lisaks reaalselt valmivale suudab ta su mõtteid ja meeli ravida ning pingeid maandada, nii et sotsiaaltöötajale igati sobilik ja soovitatav tegevus. Samasugust mõju avaldab mulle ka muusika. Olen laulmisega tegelenud maast-madalast ning nüüd, kus mul igapäevaste Kuressaarde tööleõitute arvelt ehk rohkem vaba aega tekib, loodan liituda kohaliku segakooriga.

Muhu saarele elama tulemise üle on õnnelikud ka mu lapsed, kellest kaks noorimat õpivad Muhu põhikoolis ja on sellega väga rahul. Kokku on meil abikaasaga viis last, neist kolm vanemat on juba täisealised ja elavad mujal, kuid kasutavad alati võimalust koju tulla ja siinsest rahust osa saada.

Kohaliku omaalgatuse programmi (KOP)

2022. aasta kevadvoor on avatud 1.3.-1.4.2022 kl 16.30. Teabepäev toimub 14. märtsil 2022 kl 15 virtuaalselt *Teams*is.

Lisateave www.muhu.ee/toetusmeetmed2

KIK avas riiklikest vahenditest toetatava keskkonnaprojektide taotlusvoor. Taotluste esitamise tähtaeg on **31. märts 2022 kell 17**.

Alates sellest aastast toimub taotlemine e-toetuse keskkonnas (mitte enam KIKAS-es).

Muhu Muuseum ja Juhan Smuul 100

Muhu Muuseumi selle aasta tegevused on suuresti olnud seotud Juhan Smuuli 100. sünniaastapäevaga. Suuremad pidustused said küll peetud, kuid kindlasti kuuleme Juhan Smuulist sel aastal veel.

Väikese Muhumaa suure kirjaniku juubeli tähistamisega võib rahule jääda. Hoolimata oma vastuolulisest, aga mitmekesisest loomingust võib nentida, et Juhan Smuul ei ole unustushõlma vajunud ja tal on meile endiselt nii mõndagi öelda.

Eriti sisutihe oli Juhan Smuulile pühendatud programm Eesti Raadios. Juba 12. veebruari "Kajaloodis" rääkis Kadri Tüür Juhan Smuulist ja Koguva külast. Juubelinädala järjekutt oli „Meremees Murka“, mida esitas Aarne Mägi Kuressaare Teatrist. 13. veebruaril meenutas Tiia Järg Klassikaraadio saates „Järjehoidja“ Smuuli ja tema sõnadele kirjutatud kooriloomingut. Klassikaraadios luges Juhan Smuul ise oma monolooge 14.–17. veebruarini saates „Jutujärg“ ja Smuuli häält võis kuulda ka 18. veebruaril saates „Delta“, kus taas esitati Peeter Heina saade „Raamatud, inimesed, kohtumised“ 1970. aastast. Eesti Raadio arhiivimaterjale kasutati veel Pille-Riin Purje kokku pandud saates „Luuleroom“ 16. veebruaril Vikerraadios ja 19. veebruaril Miina Pärna saates Klassikaraadios, kus võis lisaks Juhani häälele ja luulele kuulda ka hiljuti meie seast lahkunud Mari Tarandit, kes on omal ajal Juhan Smuulist saateid teinud. Juubelinädala lõpetas raadioteatri esmaesitus „Hea meremeeste Hoidja“ 20. veebruaril.

17. veebruari saates OP näidati samuti Juhan Smuulile pühendatud lõiku, mille filmimiseks käis ETV võtterühm eesotsas saatejuhtide

Margit Kilumetsa ja Margus Taboriga ka Koguvas. Jäädvustati ajalooline hetk, kus Rootsivere juurtega kirjanik Mudlum andis muuseumile üle Juhan Smuuli surimaski ja käe kipsjäljendi. Muuseum sai ka hulga Juhan Smuuli lavastuste fotosid.

16. veebruaril toimus Tallinnas Kirjanike Maja musta laega saalis konverents „Juhan Smuul 100“, mille korraldas Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus ja Kirjanike Liit. Päeva juhtisid Kadri Tüür ja Elle-Mari Talivee. Äärmiselt tiheda konverentsi esimest poolt, kus esinesid Kirjanike Liidu esimees Tiit Aleksejev, kirjandusteadlased Sirje Olesk, Janika Kronberg ja Jaak Lõhmus, kes rääkis Smuuli loomingu filmiversioonidest, kandis üle Eesti Rahvusringhäälingu kultuuriportaali. Paraku olid just teises pooles äärmiselt sisukad ja huvitavad ettekanded, nagu Kati Lindströmi „Smuul Antarktikas. „Jäise raamatu“ rahvusvahelisest poliitilisest kontekstist“, Jaan Rossi „Juhan Smuuli luule kajastustest muusikas“, Anu Kõlari „Juhan Smuuli „Laul Stalinist“ eesti heliloojate lauludes“, Anu Raudsepa „Juhan Smuuli poeem „Järvesuu poiste brigaad“ ajaloolises kontekstis“, Sven Karja „Pingviinid pärast polaarrebaste päralejõudmist. Juhan Smuuli „Pingviinide elu“ mõnest tõlgenduskatsest“ ning Kadri Tüüri ja Lauri Õunapuu „Millised viisid keerlesid Smuuli peas? Juhan Smuuli näidendist „Atlandi ookean“ ja seal viidatud lauluvarast“.

Kui Sven Karja ettekannet võib näha ka Saarte Hääle poolt Kuressaares salvestatuna ning Kadri Tüüri ja Lauri Õunapuu ettekannet oli võimalik soovijatel kuulata Orissaares, siis teiste puhul tahaks

väga loota, et ettekannetest ilmub ka kogumik. Eriti silmiavav oli Anu Kõlari ettekanne Juhan Smuuli sõnadele kirjutatud „Laulust Stalinile“.

Konverentsile järgnes Kirjanduslik kolmapäev, kus esitleti Õnne Kepi poolt kokku pandud uut Smuuli luuleraamatut.

Ka 18. veebruaril Kuressaare Teatris toimunud konverents „Smuuli uuestilugemine“, mille juhtideks olid Ülo Tuulik ja äsja riikliku teenetemärgiga pärjatud direktor Piret Rauk, oli äärmiselt huvipakkuv ja sisukas. Ülo Tuulik esines oma tuntuud headuses, meenutades oma sugulase elu ja surmaga seotud seiku. Jaak Allik andis põhjaliku ülevaate Smuuli näidendite lavastustest. Huvitavad olid ka Anna Žigure mälestused, kuna Anna isa Jānis Žīgurs oli tõlkinud läti keelde Smuuli proosateoseid ja näidendid. Enne konverentsi algust avati teatris kaks näitust. Muhu Muuseumi poolt Juhan Smuulile pühendatud „Juhan Debora albumis“ ning Piret ja Priit Kivi Saaremaa Muuseumist olid kokku pannud Juhan Smuuli näidendite esmalavastuste foto näituse. Erinevalt Tallinna üritustest saab nii konverentsi kui näituse mõnda aega vaadata. Konverentsi videoülekanne on nähtav Saarte Hääle kodulehel.

Samal üritusel vastas Meelis Mereäär Margus Mulla küsimusele, kas tänu Juhanile on Koguvas muuseum, mida sai näha „Aktuaalses kaameras“.

Muhu Põhikool pidas samuti meele kirjaniku sünnipäeva: toimusid mitmesugused tegevused, nagu temaatilise ristsõna lahendamine, pusle kokkupanek, Juhani kirjutatud raamatutega tutvumine, savist Juhani skulptuurikeste valmistamine jms. Muhu lasteaia lapsed tegid illustratsioone luuletusele

„Mälestusi isast“ ja kinkisid need muuseumile.

Võru keskraamatukogu, mis varem kandis J. Smuuli nime, on Juhanile pühendanud näituse ja virtuaalnäituse, viimast saab vaadata nende kodulehel leiduva lingi abil. 21.–25. veebruarini toimus Kadi Raadio hommikuprogrammis raadiomäng, kus kõlasid Juhaniga seotud küsimused ja õigesti vastanud said Muhu Muuseumilt auhinnaks giidituuri muuseumis.

Muuseumis Koguvas on Foto näitus Juhaniest, püsinäitus on täiendatud Juhani kuulunud esemete, raamatute ja surimaskiga, radioolast saab kuulata Juhani häält ja tema sõnadele loodud laule.

19. veebruaril austasime Juhan Smuuli Koguvas. Koguneti Rannamäel kuju juures, kus tegi muusikat Orissaare brassansambel „Kuldsed Lehtid“ ning sõnavõttudega esinesid muuseumi juhataja Meelis Mereäär, vallavanem Raido Liitmäe ja muuseumi teadur Eda Maripuu. Kohal oli ka ajakirjanik Aare Laine, kes sündmuse lindistas ja seda sai kuulata Kadi raadios laupäeva, 26. veebruari saates „Keskpäev“.

Tooma talus kuulutati välja luulevõistluse võitjad ja anti üle auhinnad. Aitäh kõigile osalejatele, meie luule on saanud taas rikkamaks! Lisaks tutvuti Juhan Smuulile pühendatud püsinäituse täiendustega ja pidustused lõpetasime Vanatoota Taluhotellis maitsva kohvilaua taga.

Sellel aastal on oodata veel muuseumi üritusi, kus kõlavad luule ja muusika.

19. veebruari õhtul esietendus Kuressaare teatris Smuuli draama „Lea“, mille lavastas Elar Vahter Rakvere teatrist ja mille uusversiooni autoriks on Sven Karja „Vanemuise“ teatrist. Jääb soovida, et Eesti teatrid avastaksid-lavastaksid uuesti ka Smuuli viimase näidendi „Enne kui saabuvad rebased. (Pingviinide elu)“. Selgub, et seda on lavastatud ainult kolm korda: Esimest korda Voldemar Panso poolt 1968, teine kord Urmas Vadi poolt aastal 2000 ja kolmas kord väike katkend aastal 2002 Anne Auväärti poolt Muhu Põhikoolis.

Muhu Muuseum on avatud T-L 10–17.

Tervitustega,

Muuseumipere

Rongkäik Rannamäele, kus Juhan Smuul alati ootab.

Mall Noormets

Luulekonkursi „Juhan Smuul 100“ kokkuvõte

Konkursile saatsid oma luuletusi kokku 24 osalejat. Enim töid (15) laekus Muhu Põhikooli 3.–6. klasside õpilaste poolt. Muhu Põhikooli 7.–9. klasside arvestuses osales kaks õpilast ning teisi osalejaid oli kokku 7.

Töid hindas autoreid teadmata 5-liikmeline žürii koosseisus Meelis Mereäär, Anu Kaljuste, Irena Tarvis, Ülle Kuusk ja Kadri Tüür.

Tulemused:

Muhu PK 3.–6. klass:

1. koht MARKUS MÄE, 3. kl, luuletusega „Karge meri“
2. koht ANETE KINDEL, 5. kl, luuletusega „Suvi“
3. koht MART TAMM, 3. kl, luuletusega „Kalamees Papa“
4. koht MARGUS JÕELEHT, 4. kl, luuletusega „Juhan Smuul“

Muhu PK 7.–9. klass:

1. koht SONJA SEPPING, 7. kl, luuletusega „Räimed ja kalasabade sigri-migri“

2. koht ROOSI PEHLAK, 8. kl, luuletusega „Sõudmas“

Teised osalejad:

1. koht MARIS MÄGI luuletustega „Veel viiv“, „Ma ikka armastan Su voolamist ja värve“, „Päev lõpetas õhtu“, „Mu mõtterada“, „Kord käisin Juhana jutustamas“

2. koht REET RÄIM luuletusega „Õhtu rannal“

3. koht PEETER DUDNIK luuletusega „Meres“

Suur tänu osavõtjatele, žüriile ja Muhu Muuseumile!

Marie Saarkoppel

Parandus veebruari numbris ilmunud kirjatüki „2021. aasta Liiva raamatukogus“ juurde:

2021. a raamatute laenutuste TOP 5 loetelust jäi välja Asa Hellberg „Teretulemast Flanagansi“.

Kalmer Saar

Ma ikka armastan Su voolamist ja värve.
Ma ikka istumas Su kaldapealsel käin.
Ma olen lummatud Su vaikusest ja karjeist,
mis Sinu voogamisega kaasas käib.

Ma ikka armastan Su tormlemist ja rahu.
Ma neil end kaasa luban kaldakivilt haarata.
Su viis ja hää mu sõnadesse mahub.
Ma jälle õnnelusest naeratan.

Ma oma kastemärjad silmad nutan pihku
ja Sinu hellusest saan minna julgustust.
Ma Sinu rajumärjad kivid korjan kokku
ja neisse peidan oma salaarmastust.

Kuid Sina, merekarva vesi,
mu elus oled avalik ja armas!
Mu hingearmid taaskord puhtaks pesid,
mind lohutamas oled jälle varmas.

Ma ikka armastan Su vahuvete vooge,
Su uhket lennukaart ma imetlemas käin.
Ma Sinu laintelaulust olen joobes
ja Sina minu pilkudest, nii näib.

Ma ikka armastan Sind...

mu mõtterada
veereb alla mäenõlvast
laskub liivaranda
annab end tuulele kanda
jagab sõnumeid
pilvisse
laintesse
merevahtu
ise olen vaba
prii
piiramatu
kaldaliivale jääb
tusk
raskus
piin
olen kerge kui sulg
hõljumas
sinna
kus
silmapiir

2 x **Maris Mägi**
luulekonkursi I koht

Räimed ja kalasabade sigri-migri

Rannaniitude silmipõletav ilu.
Lammas all vasakus nurgas määgib.
Vaadet veidi rikub, aga muidu pole hullu.
Üksik lootsik merel.
Võrk kuivamas sammaldunud kiviaial.
Koguva – need tapvalt kaunid merevaated,
armsalt ärasammaldunud majakatused.
Juhan, õlal vapralt vaatamas vares,
mees istumas kivi peal rannas.
Süda rauast, pilk kui jääst.
Kujude ilu.
Taamal kalur kõndimas loojangupäikese poole.
Silmis justkui udu – uus eesmärk väreleb.
Homme püütakse räime.

Karge meri

Tuul on vali, kala pole.
Meri see on külm ja kole.
Silla ääres paadi rida
taamal kajakate kisa.

Möödunud on suvepäevad,
aga mis me silmad näevad.
Tulemas on külm ja karge
vastu võtta tuleb talve.

Markus Mäe,
luulekonkursi I koht
Muhu PK, 3. klass

Sonja Sepping,
luulekonkursi I koht
Muhu PK, 7. klass

Õppetöö Külasema külakoolis

26. veebruaril toimusid Külasema külakooli järjekordsed tunnid. Sedapuhku koguneti külavanem Malle Mätase kodus Sepa-Ansul.

Koolipäeva esimene teema oli võileivatordi valmistamine ja kaunistamine. Koolituse viis läbi Helina Puss Paenaselt. Üheskoos valmistati singi- ja kalatort. Seejärel tehti Kaja Kannu juhendamisel

võimlemis- ning venituse- ja lõdvestusharjutusi.

Pärast lõunapausi kõneles siinkirjutaja oma pooleliolevast doktoritööst, mis käsitleb teatri ja religiooni suhteid ning sellest teemast tõukudes arutleti ühiselt Juhan Smuuli näidendi „Lea“ ja selle põhjal loodud Elar Vahteri uuslavastuse üle Kuressaare Teatris.

Madis Kolk

Vasakult õpetaja Helina Puss, õpilased Gitte Asandi, Kirke Asandi ja Malle Osjamets.
Mall Noormets

Võileiva-tort.

Koguva Schmuulide läänikiri versus vabaduskiri

Eda Maripuu,
Muhu Muuseum

490 aastat tagasi 2. või 3. märtsil 1532¹ Liivi ordumeister Wolter von Plettenbergi poolt Wolmaris (Cesises) välja antud pärgamendile kirjutatud ja vahapitseriga kinnitatud ürik on Eestis ainuke oma- taoline. See, et ajalookirjanduses räägitakse valdavalt vabaduskirjast ja vabatalupoegadest, näitab, kui erandlikud on Schmuulid ja nende küla Eestis. Seetõttu ei oska ka ajaloolased nendega midagi peale hakata. Pole kellegagi ega millegagi võrrelda. Kuigi väidetavalt oli vabatalupoegi enne Liivi sõda Läänemaal kuni 20 % talupoegadest ja teada on ka see, et paljudel vasallidel ja aadlisuguvõsadel on eestlastest esivanemad, olid keskaja vabad talupojad ja nende dokumendid sõdade ja muude hädade tõttu kadunud ja vasallisuguvõsad aegade jooksul saksastunud. Hilisemad vabatalupojad said reeglina oma vabaduse mõisniku armust.

Schmuulide esiisa sai oma õigused ja maa maaisandalt samadel alustel kui saksa aadlisuguvõsad. Enn Tarvel toob näiteks Järvamaal 1525. aastal Plettenbergi poolt Heinrich Staterile antud läänikirja, mille sõnastus langeb suures osas kokku Koguva omaga.

Samuti on läänikirjas otsesõnu öeldud, et need maad Väikese väina ääres läänistatakse (vorlenen) Hanskele. Võib öelda, et Hanske järeltulijatel olid kõik võimalused saada aadliseisusesse. Miks seda ei toimunud, on seotud muuhulgas sellega, et Hanskel oli mitu järglast, kes abiellusid eestlastega ja seega jäid nad talupojaseisusesse. Nii ei ole Hanske puhul põhjust rääkida vabaduskirjast, mille saajad olid tavaliselt mõisa ametimehed: körtsmikud, mõldrid jne.

Seda, miks Hanske selline annetus tehti, võib lugeda läänikirjast. Siiski leidub ka suulist pärimust, mille kohaselt oli Hanske päästnud ordumeistri elu, kui see oli Väikese väina peal uppumisoht. Mismoodi ordumeistri elu ohtu sattus, selle kohta on mitmeid jutte. Martin Körber räägib ordumeistri "suuremast surmaohust päästmisest", Juhan Smuul teadis, et vabaduskiri anti Plettenbergi elu ja laeva päästmise eest Muhu

väinas, Ülo Tuulik, kelle esivanem on Hanske, nagu Juhan Smuulilgi, teab, et päästmine toimus Väikese väina nõrgalt jält.

Koguva Tõniselt pärit Herbert Schmuul, kes käis Rootsi Riigiarhiivis dokumente uurimas, oli veendunud, et see Plettenbergi poolt antud läänikiri ei olnud esimene, vaid varasem on kaduma läinud. Kindel on see, et Hanske kasutas neid maid juba enne 1532. aastat, nagu võib lugeda läänikirjast. Herbert Schmuul vahendab meile ka teise Koguvas põlvest põlve edasi antud loo, mille kohaselt varjas Hanske järeltulija Asmus Kõinastu laius pikemat aega kedagi sõjapealikut. Heljo Noore teate kohaselt rääkinud tema ema Mare, kuidas Koguvas varjati ahjus Rootsi kuningat ja selle eest saadud vabadus.

Hanskel ja tema järeltulijatel oli õnne, sest järgnenud suured sõjad, katku- ja näljaajad ei hävitanud nende suguvõsa, kuigi nad osa maast pidid loovutama ja oma õiguste eest võitlema. See õnnestus neil tänu sellele, et nad oma Plettenbergi läänikirja ja teiste väikesemate foogtide ja maapealike poolt antud dokumente hoolega säilitasid. Muidu ei oleks nende vabadusest 17.–18. sajandil palju alles jäänud. Hanske kohustus Plettenbergi ees oli maksta 6 marka aastas, mis vastas u 500 kg rukki hinnale; olla vajaduse korral käskjal ja anda ordu käsutusse sõjaratsu ning kostitada foogti ja teisi asjamehi. Sõjaratsu andmist tõlgendab Schmuulide soost Andres Parve kui läänimehele tüüpilist sõjateenistuse kohustust.

Paistab, et kostitamine oli kohustus, millest Hanske järglane Asmus tänu oma teenistusele 1565. aasta jõululaupäeval endise ordu foogti Heinrich von Lüdinghausenilt saadud kirjaga pääses. Selles kirjas on muide öeldud, et Asmus „väga sakslaste poole hoiab“. Samas toimus vabastamine kostitusest kirja järgi ainult Asmuse ja tema poja elupäevadeks, seega pole ime, et Suuremõisa rentnik nende järglastelt 17. sajandi lõpus jälle kostitust nõudma hakkas. Tänu uuele maapealikele said Schmuulid sellest siiski vabaks. Aga Suuremõisa talupoegadest oma maalidel nad enam lahti ei saanud.

1565. aastal nimetatakse Asmust Koggo Asmuseks. See on esimene Koguva mainimine dokumentides. Kuna Saaremaal ja mujal Eestis oli Koggy (Kogge) vasallisuguvõsa olemas, siis tekib paratamatult küsimus, kas Koguva Hansken oli nende soost. Kahjuks ei saa aga seda olemasolevate andmete põhjal kinnitada ega ümber lükata. Meenutame, et 1255. aastal sõlmib Liivi ordumeister Anno von Sangerhausen saarlaste esindajatega lepingu. Lepingu sõlmijate hulgas oli muide ka Cake-nimeline mees.

Schmuulide suguvõsaga algab Eesti Posti ajalugu, kuna nad tegelesid rootsi ajast kuni 1894. aastani postiveoga. See kohustus oli neile peale pandud riigi poolt, nii ei saa neid ka selle pärast võrrelda mõisnike käest vabaduskirja saanud talupoegade. 19. sajandil muutus postivedu järjest vastumeelsemaks, kuna kohustus läks aina kulukamaks. Endised pärisorjad olid Muhus juba 1875. aastal esimesed talud päriks ostnud, aga vabad talupojad pidid endiselt koormisi kandma. Vene riik ei tahtnud tunnistada Koguva meeste õigust maale ja nii pidid Koguva pered oma läänikirjaga saadud maad ikkagi välja ostma nagu endised pärisorjadki. Alates 1887. aastast oli kroonu-talupoegadel muide kohustus oma maid päriks osta, mida sai teha 45 aasta jooksul.

Muhu Muuseumis on Koguva talude ostulepingud 1914. aastast. Nende järgi oli Tooma 65,01 dessantiinise talu ostusumma 1712 rubla 80 kopikat ja Käsperi talu 62,97 dessantiini suuruse talu ostusumma 1649 rubla.

Pisut veel Schmuulide ürikute saatusest. Ordumeister Plettenbergi läänikiri on Saaremaa Muuseumis, aga kõik ülejäänud kümmekond dokumenti jäid Juhan Smuuli

viimasesse kodusse Meriväljal. Alvine Schmuuli teatel sai „Koguva ajaloo“ autor Endel Priidel Ellen Nooda valvsa pilgu all viia dokumendid fotograafi juurde, kus neist tehti kvaliteetsed fotokopiad, mida nüüd saavad kõik soovijad lugeda nii originaalis kui ka tõlgituna.

Heljo Noore teate kohaselt hävitati osa Schmuulide dokumente 1944. aastal, kui Koguva elanikud püüdsid Rootsi põgeneda.

Lõpetuseks võib nentida, et Schmuule ei saa nimetada mõisnikkeks, sest neile ei kuulunud pärisoriseid talupoegi, samas aga võib Schmuulide suguvõsa pidada ainukeseks eesti aadlisuguvõsaks. Seda tõendavad nii nende dokumendid kui ka nende ajalugu ja sugupuu.

2012. aastast on neil olemas ka Priit Herodesse poolt kujundatud vapp ja lipp (vt *illustratsiooni*).

Noppeid

“**Muhu oabits**” on Eesti üks kaunimaid raamatuid, kirjutasid 12. veebruari Saarte Hääl ja 16. veebruari Meie Maa. Muhu aabitsast kui aasta teost kirjutas 24. veebruari Meie Maa. Aabitsa valmimise eestvedajaks oli Muhu Pärandikool MTÜ.

Muhu leiva tootmise alustamisest **Jerevanis** kirjutas Meie Maa 11. ning Saarte Hääl 10. ja 15. veebruaril. Muhu leiva viis Armeeniasse armeenlanna Piruza Harutjunjan.

Muhu **Vanatoo** talu uuest pererahvast Aira ja Priit Meos’est kirjutas 10. veebruari Oma Kodu.

Eesti **noortesõbralikumast** omavalitsusest Muhust kirjutas 9. veebruari Saarte Hääl ja 11. veebruari Meie Maa.

Tänu valla soetatud **hüdrokepterile** saavad Kesselaiu elanikud aastaringse ühenduse ja Muhu merepääste selts suudab võimalikele õnnetustele reageerida ka talvel, kirjutas 8. veebruari Saarte Hääl.

Linnuse küla kohta kirjutas raamatu Silja Kuusk ja sellest on juttu 9. veebruari Meie Maas.

Muhu murdesõnastiku aadress: muhu.rehepapp.com/murre

¹ Erinevates allikates erinev, sest läänikiri on välja antud laupäeval pärast teist paastupühapäeva.

Mälestades Heljut

Helju Auväart (s Rand) kuulub sellesse põlvkonda, kelle lapsepõlv ja varajane noorus möödus Eestile kõige raskematel aastatel. Helju koolitee lõppes 1954. aastal juba lahendamates oludes. Kehtnast sai ta agronoomi kutse ja tuli kodusaarele „Ühismaa“ kolhoosi aseesimeheks. Teda kui noort ja haritud inimest pandi ka kõikidesse tolleaegsetesse esinduskogudesse paigale.

1960. aastal sai valmis kodumaja, mida koos abikaasa Manivaldiga kolhoosi toel ehitati. Pärast poja sündi oli Helju mõni aeg kodus, aga kui ema pensionile jäi, sai ta hakata sigalas tööle käima. Kui Helju Vaher külanõukogu sekretäri kohalt ära tuli, siis läks Helju tema asemele. See sai võimalikuks tänu sellele, et tol ajal pidi külanõukogu sekretär ka saadikuks valitud olema. 15. augustist 1965 kuni 1968 töötas Helju sekretäri ametis ja 1968. aastast sai ta Ludmilla Ööveli järel külanõukogu esimeheks. Sellel ametikohal jätkas Helju kuni 1989. aastani. Viimane ametlik tööpäev oli 5. jaanuaril 1990.

Helju tegi kõik endast oleneva, et muhulastel oleks tollaste võimaluste juures siin hea elada ja et muhu pärimus ja kultuur oleksid hoitud. Kui pöörduti oma murega külanõukogusse ja seda muret ka

kohapeal lahendada ei olnud võimalik, siis mõistmist ja sooja osavõttu leiti sealt ikka, see oli iseenesest mõistetav. Koos Muhu Algkooli direktori Leida Vokaga tunnustati neid, kes hoidsid oma kodu kaunina, peeti meeles tillukesti muhulasi ja nende vanemaid. Meeles peeti ka kõrgesse ikka jõudnud muhulasi ja kuldpulmapaare. Viimased üritused on ka fotoalbumites dokumenteeritud.

1989. aastal korraldati Muhu folklooripäevad, millest kasvas välja Muhu valla päevade idee.

Muhu valla loomise juures pole võimalik Helju osa üle hinnata. Ta tegi kõik endast oleneva, et uutes tingimustes otsustaksid Muhu asju igati väärivad ja toimekad inimesed. Helju valiti veel 1989. aastal Muhu Külanõukogu Täitevkomiteesse ning tal püsis ka edaspidi mitmete

ametikohtade kaudu side vallaga kuni 1997. aastani.

Pensionärina võttis ta aktiivselt osa Hellamaa kandi eakate tegevustest. Oma rõõmsa meele ja vaimuteravuse säilitas ta kõrge eani. Muhulased mäletavad Heljut tänuksa kui tõelist kodusaare ja valla patriooti.

Eda Maripuu

Foto aastast 1988. Helju seisab teises reas "kuu" all.

Muhulased kodus ja vöörsil

Eda Maripuu, Muhu Muuseum

(9)

Kui Lembitul kool läbi sai, oli kolhoosiaeg käes. 20. sajandi pärisorjusest sai Lembit vabaks tänu kolhoosi „Kajak“ esimehele. Sildu Evlogi Tarvis oli olnud Punaarmee ja seetõttu tundis end ilmselt julgemana kui mõni teine. Tal oli palju vendi ja ta lubas need ja Lembitu (kokku viis noort meest) kolhoosiviletsusest minema. Üldkoosoleku otsus vormistati tagantjärele. Poisid läksid Järvakandi tehasesse metsatööle. Siis ei pidanud end sisse registreerima, sest Muhust välja registreerimisel ei

saanud enam vabalt Muhusse. Metsatööle minekuks said poisid Muhust komandeeringu passi.

Päriselt mandrile jäi Lembit pärast sõjaväge, kui abiellus Karuse külas sündinud Helmi Sippi-Siilsaluga.

Pole kahtlust, et tänapäeva Virtsu on suures osas Muhust läinud inimeste ja nende järeltulijate poolt rajatud. Selle kohta on ülevaate teinud ja Muhu muuseumile saatnud Hellamaalt Peedu talust pärit Viive Soop (s Roi) ja tema vennatütar Inge Öunapuu. Viimase juured on Rootsivere Ansu-Jaanil, Nõmmküla Toomal, Pallasmaa Kaldamäel ja Külasema Ennu-Pärdil. Oma vanavanemate kohta kirjutab Inge: „Suure maja ehitamine Virtsu maksis vanaisa Matveile tervise ja ta lahkus maailma mõni kuu enne minu sündi. Vanaisa Ivanit mäletan nii umbes 7-aastasena. Ka

tema viis suht noorelt haigus. Aga vanaemad Leena (Armas) ja Raissa (Kesküla) elasid pitkalt pea 95-aastasteks. Hauad on neil kõmsi aias väga ligistikku nii nagu omas aegas koos ehitatud Põlluvälja ja Uustalu majadki Virtsus. Muhulased hoiavad kokku taevastel teedelgi.”

Nende teadete kohaselt elab Virtsus praegu vähemalt veerand sada peret, kelle juured on Muhus:

Vahtrastest Juuli ja Vassel Tuulmägi ning Meeri ja Evald Kolu, Vassel Umal, Soondast Leonore Rits ja Loore Roosinupp; Augustin ja Meranda Jürjestaust, Reiu ja Juuli Kask Oina külast, Timofei ja Juulia Maas Mõegakülast; Mati ja Helju Poolgas Hellamaalt, Helju Murdmets Pärast, Herman Õige Kallastelt, Helgi Kasesalu Pädastest, Joosep ja Emilie Kepp Võikülast, Georg ja Maria Pruul, Elvi

Naeris, Alfred Noor ja Ülo Noor Hellamaalt, Kaisa Klaaman Hellamaalt, Inge Palu-Epner, Liia Rand Pärastelt, Arno ja Edgar Mätas Tupenurmest, Asta Palu-Saare Kallastelt, Aleksander ja Leena Küla Nõmmkülast, Ivan ja Eleena Soop (Armas) Nõmmkülast ja Pallasmaalt, Matvei ja Raissa Küla Külasemast ja Rootsiverest

Eraldi meenutab Inge Kase Juulat, kes koos lastega 1941. aastal küüditati. Abikaasa Vassel, nagu enamusi mehi, kel sama saatust, arreteeriti ja jäigi Siberi mulda, aga Juula tuli lastega tagasi ja pere elas Virtsus. Tema kohta ütleb kirja autor: „...aga Juulit tea ma küll - ääretult tragi naisterahvas veel kõrgemas vanuseski, laulis ja tantsis Virtsu klubis kenades Muhu rahvariities, ei murdnud tõtta Siberi vangilaagrid, leseks jäämine ega kolme lapse üksinda kasvatamine. Läbi elu rõõmsameelne.“

avatud N, R, L kl 10 – 15.
Suletud 11. ja 24. märtsil.

Toidupank toetab abivajajaid

Kuressaare Toidupanga eesmärk on päästa äravisatava toidu hulga vähendamiseks tarbimiseks kõlblikku toitu ning vahendada seda abivajajatele nende toimetuleku toetamiseks. Kuigi Kuressaare Toidupanga nimi viitab üksnes piirkonna „pealinnale“, püüame oma tegevusega katta kogu maakonda, sealhulgas ka Muhu ja Ruhnu valda. Kauge distantsi tõttu oli toidupanga teenuse pakkumine ja toidukauba vahendamine Muhu valla abivajajateni raskendatud. Lahenduseni jõuti 2021. aasta juuni lõpus, kui Muhu valla, Liiva COOP kaupluse ja toidupanga koostöös käivitati Kuressaare Toidupanga Muhu filiaal.

Toidu päästmine ja jagamine toimub kord kahe nädala tagant. Toidupanga vabatahtlikud käivad kauplusest toomas toiduks kõlblikku toitu, mille „parim enne“ kuupäev on äsja möödunud või

koheselt möödumas ning „kõlblik kuni“ kuupäev on kätte jõudmas. Samal päeval jagatakse kaup leibkondadele valla sotsiaaltöötaja poolt saadetud nimekirja alusel. 2021. aasta kuue kuuga päästeti Muhu vallas 790 kg toitu ning jagati seda keskmiselt 14 inimesele. Toidupanga Muhu filiaalis on olemas väike laovarude kauba säiliva kaubaga, mida saame vajadusel pakkidesse juurde lisada juhul, kui kauplusest päästetud toitu on vähevõitu. Laos olev kaup pärineb Tallinna Toidupangast saadud toiduainetest ja Liiva COOP-is asuvast toidupanga korvist, kuhu kõik poekülastajad saavad soovi korral kauasäilivaid toiduaineid annetada.

Selleks, et päästa rohkem toitu ja jagada toiduabi suuremale hulgale abivajajatele, kutsume üles Muhu valla kauplusi, toidutootjaid ja tootlustusasutusi meiega ühendust

võtma, et koostöös vähendada ära-visatava toidu hulka. Kontakt: kuressaare@toidupank.ee

Samuti on meil kõigil võimalus aidata ja sageli on abi vaid ühe kõne kaugusel. Andke teile teadaolevatest abivajajatest märku valla sotsiaalnõunikule sotsiaal@muhi.ee või telefonil 56646773, et saaks ka toiduabi kaudu toetada inimesi nende jaoks keerulises olukorras. Sotsiaalnõunik võtab potentsiaalse abivajajaga ühendust ja koos leitakse inimese jaoks sobivaim lahendus.

Täname kõiki muhulasi, kes on oma abikäe sirutanud ja annetanud toiduaineid Liiva COOP-is asuvasse toidupanga korvi. See võimalus on jätkuvalt olemas ning ootab heldeid annetajaid. Täname kõiki, kes hoolivad!

Marjana Luist

Kuressaare Toidupanga juhatuse liige

Volikogu 16. veebruari istungi päevakorrast

- Muhu valla 2022 aasta eelarve 2. lugemine ja vastuvõtmine,
- teenistujate palgajuhend ja kulude hüvitamise kord,
- Muhu valla pedagoogide töö tasustamise alused,
- Muhu Vallavolikogu 20.12.2018. a määruse nr 22 „Muhu Lasteaia arengukava kinnitamine“ muutmise,
- Soonda Allikaotsa kinnistu otsustuskorras kasutusse andmine (MTÜle Soonda),
- esindajate ja nende asendajate nimetamine Eesti Linnade ja Valdade Liidu üldkoosolekule ja volikogusse (üldkoosolekule Ain Saaremäel ja Raido Liitmäe; asendajateks Mihkel Ling ja Kalev Kütt. Liidu; volikokku Marian Salum, asendajaks Aarne Jõgi),
- „Aasta Tegu 2021“ valimine ja kinnitamine (Muhu Oabits),
- Kohtuistungil sõnavõtuks volituste andmine.

Konkurentsiamet kinnitas võrguteenuse hinna 10-protsendilise tõusu alates **1. juunist**. Hinnakirjaga saab tutvuda Elektrilevi kodulehel. Võrgutasu tõus on kõikidele klientidele sama suur.

Vt www.elektrilevi.ee/et/uudised/avaleht/

Loomakasvatuse toetused

2022. a saab taotleda piimalehma kasvatamise otsetoetust [...] Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus (PTK2) ning ute ja kitse kasvatamise otsetoetust (UTK). e-PRIA kasutamise osas on võimalik abi saada PRIA maakondlikes teenindusbüroodes. Eelnevalt broneerida aeg PRIA kodulehel web.pria.ee/broneering või telefoni teel. Kontaktid vt www.pria.ee/teenindusburood. Bürood on avatud E-K kell 9–16, N ja R suletud.

Piimalehma kasvatamise ning ute ja kitse kasvatamise otsetoetuste taotlusi saab esitada **21. märtsini** ja hilinenult kuni 18. aprillini, kuid sel juhul vähendatakse toetust 1% iga hilinenud tööpäeva kohta.

- Piimalehma kasvatamise otsetoetust Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Kihnus ja Ruhnus (PTK2) asuvate piimalehmade kohta saab taotleda loomapidaja, kes registri andmetel kasvatab 2. märtsist kuni 8. maini igal päeval määruks reguleeritud asukohas vähemalt ühte piimalehma.

- Ute ja kitse kasvatamise otsetoetust saab taotleda loomapidaja, kes registri andmetel kasvatab 2. märtsist kuni 8. maini igal päeval 10–100 utte ja/või emakitse. Kui taotleja peab oma karjas rohkem kui 100 nõuetekohast utte või emakitse, siis makstakse toetust 100 nõuetekohase looma eest. Loomad, kelle kohta toetust taotletakse, peavad olema nõuetekohaselt identifitseeritud, põllumajandusloomade registris registreeritud ning peavad olema vähemalt 2. märtsiks 10 ku vanused. Kõikide karjas olevate uttede ja emakitsedega toimuvatest sündmustest peab teavitama põllumajandusloomade registrit ettenähtud aja jooksul. Hilinenud teavituste korral ei loeta looma toetusõiguslikuks.

Loomatoetuste taotleja peab terves oma majapidamises täitma nõuetele vastavuse nõudeid (vt PRIA kodulehel www.pria.ee/infokeskus/nouetelevastavus). Vajadusel saab abi infotelefonil 737 7679.

Elektrilevi kliendile

1. märtsist pikeneb Elektrilevi kliendile soodsama õhinja kasutamise aeg ja lisanduvad uued võrgupaketid. Võrguteenuse leping ja elektrileping on kaks erinevat asja. Võrgulepingut on vaja selleks, et saaksime igapäevaselt elektrit tarbida. Elektrilepingu sõlmimisel saab klient valida endale sobiva elektrimüüja ning enda jaoks sobivaima paketi ja hinnastamise viisi.

Märtsi algusest lisanduvad Elektrilevi võrgupaketide valikusse uued neljatariffsed paketi, millega on klientidele loodud rohkem võimalusi nihutada elektritarbimine soodsama hinnaga perioodidele.

Elektrilevi iseteeninduses saab iga klient vaadata, milline pakett oleks kõige odavam, lähtudes varasemast tarbimisest. Selle põhjal soovib Elektrilevi soodsaima paketi, aga loomulikult võib klient valida enda eelistuse järgi.

Õise ehk soodsama edastustasu kasutusaeg pikeneb tööpäevadel ühe tunni võrra ja hakkab kehtima aastaringelt kella 22.00-st kuni 7.00-ni. Lisaks hakkab soodsam edastamistasu edaspidi kehtima ka riiklikel pühadel ööpäevaringelt.

Muudatus võrgupaketis ei too kaasa muudatust elektrilepingus.

Lähemalt vt www.elektrilevi.ee

Elanikonnakaitse

Elanike kriisivalmisolekuuringust üldiselt:

* Eesti elanike teadmised hädaolukordade osas on veidi paranenud. Eelkõige on saadud harjutada käitumisjuhiste ja hoiatuste järgimist; usutakse rohkem hädaolukorra tekke võimalikkusse.

* Samas on Eesti elanike kodu 7-päeva valmisolek ehk kriisivaru seis veidi halvenenud.

* Üldiselt võib öelda, et Eesti elanike valmisolek kriisideks on endiselt ebapiisav. Suurim probleem on kortermajade elanikud, eakad, muukeelne elanikkond (teave ei jõua nendeni).

Sõnumid elanikele:

* Varu koju oma pere jaoks piisav kogus joogivett, ravimeid ja toitu, sh arvesta ka koduloomadega. Soeta toiduaineid, mida sööd ka tavaolukorras ja mis ei rikne liiga kiiresti.

* Varu koju taskulamp või patarei toitel lamp, varupatareid, küünlad, tikud.

* Varu koju piisav kogus sulara.

* Veendu, et su telefon, nutiseade, arvuti jms on paroolliga kaitstud. Võimalusel kasutada kaheastmelist autentimist. Ära ava kahtlaseid linke ega anna oma isikuandmeid või paroole ei telefoni ega e-kirja teel mitte kellelegi. Kui sul tekib kahtlus, siis teavita politseid.

* Kontrolli, et auto paak oleks alati pooltäis.

* Soeta endale patareide, dünamo või päikesepatareidega töötav raadio. Uudiseid ja kriisiteavet saad kuulata ka autoraadiost.

* Mõtle läbi, kas sinu lähedased või tuttavad võivad kriisiolukorras abi vajada, ja lepi nendega kokku, kuidas omavahel ühendust hoiata. Kriisi korral ei pruugi tavapärased sidevahendid toimida.

* Koosta loetelu naabri, kogukonna olulisimate isikute ning omavalitsuse ja riigi asjaomastest kontaktandmetest, et saaksid kriisi ajal kiiresti ja tõhusalt tegutseda.

* Hoiu akupank alati laetuna, et saaksid vajaduse korral mobiiltelefoni laadida.

* Võimalusel hoiu autos mobiiltelefoni laadija, teede atlas, lumelabidas, soe tekk, taskulamp.

* Kontrolli enda ja oma lähedaste ID-kaardi kehtivust, vajadusel alusta pikendamist.

* Mõtle läbi, kuhu või kelle juurde saad minna, kui oma kodus mingil põhjusel olla ei saa (nt elektrikatkestus).

Koostanud

Tuuli Rääm ja Mari Rebane

Ostame

- raieõigust
- kasvavat võsa ja raieajamaid

Sobivad ka suured ja mürdnud saare enamuselga laadid. Saare küttepõu eest pakume kõrgeimat hinda Saaremaal!

Pakume

- võsaloikust giljotiiniga
- raie teenust
- küttepuid

MUHU VARAHALDUS

Võtame rendile heinamaad.
Hind sõltuvalt maa seisukorrast alates 65€/ha.

info@muhuhavarahaldus.ee www.muhuhavarahaldus.ee tel 53536365

* Soovime osta **kodukoha** maal, rahulikus kohas, suurest teest eemal. Hea kui on vähemalt hektar maad, et hiljem mõned loomad võtta ja aiapidamisega tegeleda. 5203233.

* Ostan **maatüki** Muhumaal Pädaste kandis. Vaatan üle kõik pakkumised. Tel 5080065.

* Ostan korteri, maja või äripinna Muhu saarel. Telefon 512 3086.

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**

Tel: +372 5191 2950,

lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonnas kinnisvaraga juba aastast 2002!

Jürikuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Arvet Kõrv	98 (28.4)		
Helmi Zalekešina	95 (20.4)		
Helja Sooäär	93 (18.4)		
Aino Puu	88 (22.4)		
Oodet Liblik	87 (26.4)		
Lilja Keinast	86 (18.4)		
Eldur Väärtnõu	84 (7.4)		
Rein Ling	84 (9.4)		
Liisa Liblik	82 (4.4)		
Eve-Marika Ausing	82 (25.4)		
Kulla Vaga	82 (28.4)		
Jüri Ling	81 (14.4)		
Alar-Hiit Saat	81 (26.4)	Luule Laaneväli	70 (26.4)
Meeli Kramm	80 (4.4)	Silvi Vesiloik	70 (29.4)
Mare Korv	80 (12.4)	Valve Mereäär	65 (3.4)
Meida Mägi	80 (18.4)	Aadu Mereäär	65 (5.4)
Elle Aljandi	75 (14.4)	Reet Kadakas	65 (23.4)
Asti-Silva Auväär	75 (20.4)	Mati Jõgi	60 (9.4)
Taavi Kokk	75 (21.4)	Ants Oidekivi	60 (15.4)
Indrek Tiidemann	70 (16.4)	Mati Saartok	60 (29.4)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Muhu Põhikool korraldab konkursi alljärgnevate ametikohtade täitmiseks:

1. Klassiõpetaja, 2. Inglise keele õpetaja, 3. Kunstiõpetuse õpetaja - 0,5 ametikohta, 4. Sotsiaalpedagoog - 0,5 ametikohta.

Nõutav: vastav haridus ja kvalifikatsioon (õpetaja kutse). Tööleasumise aeg: august 2022. Vajalikud haridust tõendavad dokumendid palun saata hiljemalt **31. märts 2022** aadressile: andres@muhu.edu.ee

Info õppealajuhataja Ulvi Kipper: ulvi@muhu.edu.ee, tel 510 5650.

Hea Muhulane, kes sa soovid aidata Ukraina inimesi hädavajalike esmatarbeesemetega. Alates esmaspäevast avab Fookus grupp koostöös Eesti Punase Ristiga kogumiskeskuse Nõmmkülas, Muhu Liha majas. Esemeid on võimalik annetada tuleval nädalal ja edaspidi esmaspäevast - kolmapäevani kell 9.00-15.00. Täpsem info Annely Holm + 372 5116738

! Kogume vaid UUSI esemeid: kasutamata hügieenitarbeid (pesuvahendid, seep, hambapasta, hambaharjad, mähkmed, hügieenisidemed jms), voodipesu, tekke, patju, magamiskotte, rätikuid.

! Ukraina abipalves ei olnud nimetatud riideid ja jalatseid, st neid me vähemalt praegu ei kogu. Kui see peaks muutuma, anname sellest kohe märku.

! Kõik annetused ei pea meieni jõudma lähipäevil. Plaanime Ukrainasse abi saata korduvalt: märtsis, aprillis ja vajadusel edaspidigi.

KORSTEN PUHTAKS

tel 56935883

Aadu Süld ■ Saare korsten OÜ

Aprilli Muhulase materjalid on teretulnud **2. aprilli õhtuni**.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 5228 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee/muhulase-arhiiv
Trükkitud Saaremaa Trükikoda 450 eks.
Hind 50 euro senti

TOOROS

KAEVETEHNIKA RENT JA VEOTEENUSED
VEOAUTO | MINIEKSKAVAATOR | RATASLAADUR

info: tooros.ee | +372 5567 2000

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

13. märtsil kl 14 jumalateenistus armulauaga (kirikus).

Palve ja usk - Jumal teeb nähtavaks oma armastuse meie vastu sellega, et Kristus suri meie eest, kui me olime alles patused. Rm 5:8

27. märtsil kl 14 jumalateenistus armulauaga (kirikus).

Eluleib - Kui nisuiva ei lange maasse ega sure, siis see jääb üks, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja! Jh 12:24

Värsked teated kodulehel muhu.eelk.ee

Koguduse õpetaja **Hannes Nelis**
Tel. 529 1881, e-post: hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Hellamaa ülemapostlite Peet-ruse ja Pauluse kogudus

8. märtsil kl 18 Suure Paastu alguseks vaga Kreeta Andrease patukahetsuskaanoni lugemine.

Rinsi Neitsi Maria Kaasani Pühakuju kogudus

12. märtsil kl 10 Jumalik liturgia.

Teenib preester **Toivo Treima**, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

- 5. veebruaril 87-aastane **Helju Auväär**.
- 16. veebruaril 86-aastane **Meida Ulp**.
- 19. veebruaril 81-aastane **Arvu Abe**.
- 21. veebruaril 87-aastane **Arma Aljas**.

Tunneme kaasa omastele!

